

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการแพร่กระจายของกุ้ง กั้ง และปู บริเวณชายฝั่งต่างๆ ของเกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (ตารางที่ 3.1 ภาพที่ 3.1) โดยเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 4 ครั้ง ได้แก่เดือนพฤศจิกายน 2553 เดือนมกราคม 2554 เดือนมีนาคม 2554 และเดือนพฤษภาคม 2554 ได้ตัวอย่างกุ้งและปู (จากการสำรวจไม่พบตัวอย่างของกั้งตึกแตน) ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่ง และแนวปะการังต่างๆ มาทำการศึกษาอนุกรมวิธาน พบว่าตัวอย่างกุ้งทั้งหมดที่รวบรวมได้อยู่ใน *Infraorder Caridea* สามารถจำแนกได้เป็น 2 families 2 genera 2 species ส่วนตัวอย่างปูทั้งหมดที่พบสามารถจำแนกได้เป็น 2 *infraorders* 8 families 14 genera 18 species สำหรับการแพร่กระจายของกุ้งและปูที่พบในบริเวณจุดสำรวจแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 และรูปภาพของกุ้งและปูที่พบในการสำรวจแสดงไว้ในแผ่นภาพที่ 4.1-4.4

Infraorder Caridea Dana, 1852

ลักษณะทั่วไป

ลำตัวโค้งงอมาก โดยเฉพาะบริเวณปล้องที่ 3 เปลือกด้านข้างลำตัวของปล้องที่ 2 คลุมส่วนของปล้องที่ 1 และ 3 หนวดคู่ที่ 1 มีสไตโลเซอไรต์ แมนติบูลลาพาลพ์มีลักษณะตรง แมกซิลลิเปตคู่ที่ 1 มีฐานของเอกโซโพโดต์แผ่ออกเป็นพูและมีเอนโดโพโดต์สั้น แมกซิลลิเปตคู่ที่ 2 มีปล้องสุดท้ายติดกับด้านข้างของปล้องรองสุดท้าย แมกซิลลิเปตคู่ที่ 3 มีจำนวน 4-6 ปล้อง ขาเดินคู่ที่ 3 ไม่เป็นก้ามหนีบ ขาวายน้ำคู่ที่ 1 ไม่มีพีแตสมา เหงือกเป็นแบบ *phyllobranchiate* เพศเมียปล่อยไข่ติดบริเวณรยางค์ว่ายน้ำ

จากการศึกษาพบกุ้งใน *Infraorder Caridea* นี้ทั้งสิ้น 2 ครอบครัว คือ *Palaemonidae* และ *Alpheidae*

Family Palaemonidae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวนี้ เป็นครอบครัวของกุ้งที่ใหญ่ที่สุดของกลุ่ม *Caridea* สมาชิกที่เป็นที่รู้จักกันดีของกุ้งในครอบครัวนี้ได้แก่ กุ้งก้ามกราม กุ้งฝอยน้ำเค็ม และกุ้งฝอยน้ำจืด อยู่ในครอบครัวย่อย *Palaemoninae* ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก ส่วนอีกครอบครัวย่อยหนึ่งคือ ครอบครัวย่อย *Pontoniinae* ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัวย่อยนี้จะพบอาศัยอยู่ในแนวปะการัง โดยอาจพบอาศัยอยู่ร่วมกันกับสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหลายชนิดได้แก่ ฟองน้ำ ปะการัง หอยสองฝา ดาวทะเล เม่นทะเล และปลาทะเล ตัวอย่างของสมาชิกในครอบครัวย่อย *Pontoniinae* ได้แก่ กุ้งดอกไม้ทะเล กุ้งพยาบาล และกุ้งก้ามยาว เป็นต้น

Subfamily Palaemoninae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวย่อยนี้ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก พบแพร่กระจายอยู่ในเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน โดยเฉพาะในทะเลเขตร้อนอินโด-แปซิฟิกตะวันตก ส่วนหนึ่งของสมาชิกในครอบครัวย่อยนี้เป็นกุ้งเศรษฐกิจ เช่น กุ้งก้ามกราม นอกจากนี้ สมาชิกอีกหลายๆ ชนิดยังนิยมนำมาบริโภคเป็นอาหาร เช่น กุ้งฝอยน้ำจืดและกุ้งฝอยน้ำเค็ม เป็นต้น

ครอบครัวย่อย Palaemoninae ประกอบด้วยกุ้งหลายสกุล เช่น *Macrobrachium*, *Palaemonetes* และ *Palaemon* เป็นต้น จากการศึกษาในครั้งนี้พบเพียง 1 สกุล 1 ชนิด ซึ่งยังไม่สามารถจำแนกชื่อวิทยาศาสตร์ได้ ได้แก่ *Palaemon* sp.

Palaemon sp. (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ Glass shrimp

ชื่อสามัญภาษาไทย: -

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กริยาวตรง มีพินกรีสมบอร์น ขาเดินสองคู่แรกเป็นก้ามหนีบ ขาเดินคู่ที่ 2 มีขนาดใหญ่และยาวกว่าคู่ที่ 1 มีความยาวเท่ากับความยาวทั้งหมดของลำตัว ลำตัวใส บริเวณรอยต่อปล้องของก้ามหนีบคู่ที่ 2 มีสีขาว ขาเดินคู่ที่ 3-5 มีขนาดและลักษณะปกติ ปลายหางมีหนามที่เคลื่อนไหวได้ 3 คู่

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของกุ้งทะเลที่พบกระจายอาศัยอยู่ได้ก่อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามบริเวณชายฝั่งต่างๆ ที่เป็นหาดหิน

Family Alpheidae Rafinesque, 1815

กุ้งในครอบครัวนี้ รู้จักกันดีในนามของ “กุ้งตืดชัน” มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษที่รู้จักกันดีว่า snapping shrimp หรือ pistol shrimp หรือ alpheid shrimp จัดเป็นกุ้งที่มีขนาดเล็ก โตเต็มที่ มีขนาดประมาณ 1-2 นิ้ว (3-5 เซนติเมตร) ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นทรายหรือทรายปนโคลนใต้ก้อนหิน โดยขุดรูที่มีความลึกมากถึง 30 เซนติเมตร มักพบอาศัยอยู่เป็นคูในรู กุ้งตืดชันบางชนิดพบอาศัยอยู่ร่วมกับปลาบุทราย ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน (mutualism) โดยปลาอาศัยอยู่ในรูของกุ้งตืดชันเพื่อหลบภัย ในขณะที่เดียวกัน ปลาว่ายน้ำได้เร็วกว่าและออกหากินไกลกว่าจะเห็นอันตรายที่มาถึงได้ก่อน ซึ่งจะช่วยบอกให้กุ้งรู้ถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นก่อนที่ศัตรูจะเข้ามาถึงตัว ทำให้กุ้งสามารถหลบเข้าไปอยู่ในรูได้ทันเวลา

ลักษณะทั่วไป

ส่วนหัวมีขนาดใหญ่เรียวเล็กไปถึงปลายหาง ส่วนหน้าของเปลือกที่คลุมหัวมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะส่วนของกรีสันลง ไม่มีหนามและแผ่ออกคลุมบริเวณตา บางชนิดส่วนของคอร์เนียจะลดขนาดลง และถูกปกคลุมด้วยกระดูกทั้งหมด ตาเล็กและมีหนวดคู่ที่สองยาวกว่าคู่แรก ขาเดินคู่แรกพัฒนาเป็นก้ามหนีบขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีขนาดใหญ่เพียงข้างซ้ายหรือ ข้างขวาเพียงข้างเดียวเท่านั้น อีกข้างหนึ่งมีขนาดเล็กเท่า ๆ กับก้ามปกติ ก้ามนี้จะติดกันทำเสียงดังกริก ๆ ได้ เพื่อบีบให้น้ำพุ่งเข้าใส่ศัตรูตกใจหนีไปหรือเหยื่อตกใจจนซ็อกนิ่งอยู่กับที่

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ในแนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล บริเวณหาดหิน ป่าชายเลน หรือบริเวณปากแม่น้ำในบริเวณที่เป็นทรายหรือทรายปนโคลนได้ก่อนหิน โดยชุกชุมที่มีความลึกมากถึง 30 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มักพบอาศัยอยู่เป็นคู่ในรูซึ่งอาจมีปูหรือปลาบางชนิดมาอาศัยร่วมอยู่ด้วย กุ้งติดขันทมีความสำคัญในแง่ของการประมง โดยเฉพาะที่บังคลาเทศ ญี่ปุ่น และ ออสเตรเลียตอนเหนือ นิยมนำมารับประทาน และยังนิยมทำเป็นเหยื่อตกปลา นอกจากนี้แล้วจากความสามารถที่ทำความเสียงดังได้ ทำให้กุ้งติดขันทมักถูกจับมาขายเป็นสัตว์เลี้ยง กุ้งติดขันทมีอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า "กุ้งกระเตาะ"

Genus *Alpheus* Fabricius, 1798

ลักษณะทั่วไป

บริเวณมุมด้านล่างของกระดูกโค้งมนไม่เป็นมุม เห็นได้ชัด ส่วนหน้าของขาเดินมียางค์คล้ายแปรงยื่นออกไป ใช้สำหรับทำความสะอาดเหงือกไม่มากนัก คาราเปสไม่แบนมาก มีสันด้านหลัง แดงทิลลัสของก้ามหนีบอันใหญ่มีร่องลึกพอดีกับฟิงเกอร์

Alpheus euphrosyne De Man, 1897 (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Nymph snapping shrimp, Green pistol shrimp, Mangrove snapping shrimp

ชื่อสามัญภาษาไทย: กุ้งติดขันท, กุ้งกระเตาะ

ชื่อพ้อง: *Crangon euphrosyne* (De Man, 1897)

Alpheus eurydactylus (De Man, 1920)

Alpheus langi (Schmitt, 1926)

Alpheus richardsoni (Yaldwyn, 1971)

ลักษณะเด่น

ส่วนหัวไม่มีหนามตา ก้ามหนีบอันเล็กของกึ่งทั้งสองเพศมีส่วนของแตกทิลลัสยาวเท่ากับหรือสั้นกว่าส่วนของโปรโปดัส เมอร์สของขาเดินคู่ที่ 3 ไม่มีหนาม โปรโปดัสของขาเดินคู่ที่ 3 ไม่มีขนปกคลุม แต่มีหนามเล็ก ๆ ที่เคลื่อนไหวได้จำนวนมาก และผิวด้านในของแตกทิลลัสของขาเดินคู่ที่ 3 มีลักษณะแบน สีของลำตัวและก้ามหนีบมีสีน้ำตาลอมเขียว

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของกึ่งติดชั้นที่พบกระจายอยู่ทั่วไป โดยพบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามชายหาดต่าง ๆ และในป่าชายเลน

Infraorder Aomura H. Milne Edwards, 1832

สัตว์ในกลุ่มนี้ มีลักษณะกึ่งกลางระหว่างสัตว์ในกลุ่มแมกครูรา (Macrura) และสัตว์ในกลุ่ม บราชียูรา (Brachyura) ส่วนท้องอาจมีลักษณะลดรูปและไม่สมมาตร หรือมีลักษณะปกติแต่หดสั้น ส่วนใหญ่ขาคู่ที่ 5 ลดรูปมีขนาดเล็ก มีตาอยู่ตรงกลางระหว่างหนวดคู่ที่ 2 ตัวอย่างเช่น ปูเสฉวน แม่หอบ และปูไม้แท้จริง (false crab) ซึ่งได้แก่ ปูตัวแบน (porcelain crab)

Family Porcellanidae Haworth, 1825

ปูในครอบครัวนี้ ไม่ใช่ปูที่แท้จริงเนื่องจากไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มปูบราชียูเรน ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูตัวแบน” มีขนาดเล็ก มักพบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหิน โดยเกาะแนบกับก้อนหินหรือแทรกตัวตามรอยแตกของรากไม้ในป่าชายเลนที่มีความชุ่มชื้นบริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป

ลักษณะทั่วไป

ลำตัวแบนมาก ลักษณะแบนบนลงล่าง กระดองเป็นรูปไข่ที่มีความยาวมากกว่าความกว้าง ด้านหน้าของกระดองระหว่างตาเป็นรูปโค้ง หนวดคู่ที่สองยาวมาก ก้ามหนีบทั้งสองใหญ่มากและแบน บริเวณขอบด้านในของเมอร์ส มีรอยหยักเป็นรูปฟันเลื่อย ขาเดินมีขนาดสั้น

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ใต้ก้อนหิน โดยเกาะแนบกับก้อนหินหรือแทรกตัวตามรอยแตกของรากไม้บริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป มีความสำคัญทางเศรษฐกิจน้อยมาก เนื่องจากมีขนาดเล็กจึงไม่นิยมนำมาเป็นอาหาร

ข้อสังเกต

ปูชนิดนี้ค่อนข้างบอบบางมาก เวลาถูกจับ มักสลัดก้ามหนีบเพื่อหลบหนีอย่างรวดเร็ว

Petrolisthes lamarckii (Leach, 1820) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ : Porcelain crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูตัวแบน

ชื่อพ้อง: *Porcellana bellis* Heller, 1865

Porcellana dentata H. Milne Edwards, 1837

Porcellana pulchripes White, 1847

Porcellana speciosa Dana, 1852

ลักษณะเด่น

ลำตัวแบนแบบบนลงล่าง กระจกเป็นรูปไข่ที่มีความยาวมากกว่าความกว้าง ขอบด้านหน้าของกระจกระหว่างตาเป็นรูปโค้ง หนวดคู่ที่สองยาวมาก ก้ามหนีบทั้งสองใหญ่มากและแบน บริเวณขอบด้านในของเมอร์ส มีรอยหยักเป็นรูปฟันเลื่อย ผิวด้านบนของโปรโปดัสของก้ามหนีบไม่มีสันตามยาว ขอบด้านบนของเมอร์สของขาเดินไม่มีหนาม ผิวลำตัวเป็นสีน้ำตาลแดงอมเขียว ระหว่างข้อต่อของก้ามหนีบมีสีแดง

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูตัวแบนที่พบกระจายอยู่ทั่วไป โดยพบอาศัยอยู่ตามใต้ซอกหินโดยเกาะแนบกับก้อนหินหรืออยู่ใต้ก้อนหินเล็ก ๆ ในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลงตามชายหาดต่าง ๆ บริเวณชายฝั่งทะเลทั่วไป

Infraorder Brachyura Latreille, 1803

สัตว์ในกลุ่มนี้ จัดอยู่ในจำพวกปู ซึ่งเป็นปูที่แท้จริง หรือปูที่รู้จักกันทั่วไป มีลักษณะของลำตัวแบนแบบบนลงล่าง (dorso-ventral flatten) มีกระจกกว้างใหญ่ปกคลุมส่วนของลำตัวทั้งหมด ส่วนท้องลดรูป พังงออยู่ใต้กระจก มีก้ามขนาดใหญ่ 1 คู่ หนวดคู่ที่ 2 อยู่ระหว่างตา ตัวอย่างเช่น ปูม้า ปูทะเล ปูแมงมุม ปูแสม ปูก้ามดาบ และปูลม เป็นต้น

Family Majidae Samouelle, 1819

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูแมงมุม (spider crabs)” มีขนาดเล็กถึงใหญ่ ผิวด้านบนของกระจกมีลักษณะเป็นตุ่มและมีขนแข็ง ๆ ปกคลุม ส่วนมากมีขายาว มองดูคล้ายแมงมุม ก้ามหนีบมีขนาดไม่ใหญ่มากเมื่อเทียบกับขาเดิน มักพบพรางตัวอยู่ในบริเวณที่มีสาหร่ายหรือหญ้าทะเล โดยอาจพบเกาะอยู่บนกิ่งสาหร่ายและหญ้าทะเล

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีรูปร่างหลายแบบ เช่น สามเหลี่ยม หัวเหลี่ยม หลายเหลี่ยม กระดองบริเวณเหนือกมีขนาดใหญ่ ผิวกระดองเป็นตุ่มหนาม หรือชนปกคลุมกระดองและขาเดิน ส่วนหลังโค้งนูน เบ้าตาไม่สมบูรณ์ มีขนาดเล็ก ตื้น หรืออาจไม่มีเบ้าตา บริเวณตบมีขนาดเล็ก ฐานของหนวดคู่ที่ 2 มีขนาดใหญ่และมักจะติดกับริมฝีปากบนและขอบกระดองด้านหน้า อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 ของเพศผู้ ยาวกว่าคู่ที่ 2 มาก ในเพศผู้ก้ามมีขนาดใหญ่กว่าขาเดินมาก แต่ในเพศเมียจะมีขนาดไม่แตกต่างกันมากนัก

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนใหญ่พบในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล ส่วนใหญ่เป็นปูที่ซูดกินสำหรับเป็นอาหาร ชอบเอาดอกไม้ทะเล ไฮดรอย หรือเปลือกหอยติดบนหลังเพื่อการพรางตัว บางชนิดสามารถแต่งตัวให้มีลักษณะกลมกลืนกับแหล่งที่อยู่อาศัยของมัน ปูแมงมุมที่มีขนาดใหญ่บางชนิด ถูกนำมาเป็นอาหาร เช่น European spiny spider crab (*Maja squinado*)

Schizophrys aspera (H. Milne Edwards, 1834) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 4)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Common decorator crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแมงมุม

ชื่อพ้อง: *Mithrax quadridentatus* MacLeay, 1838

Maja (Dione) affinis De Haan, 1839

Mithrax spinifrons A. Milne Edwards, 1867

Mithrax affinis Brito Capello, 1871

Mithrax triangularis Kossmann, 1877

Mithrax (Schizophrys) triangularis var. indica Richters, 1880

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนหรือรูปลูกแพร์ (pear shaped) กริมมีลักษณะคล้ายเขากวาง แยกออกเป็น 2 แฉก ขอบกระดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีหนามยาวที่มีระยะห่างใกล้เคียงกัน 6 ซี่ โดยซี่สุดท้ายมีขนาดเล็กที่สุด เมอร์สและคาร์ปัสของก้ามหนีบมีหนามจำนวนมาก โปโรโปดัสของก้ามหนีบยาวมาก กระดองและขาเดินมีสีออกน้ำตาลแดง

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Portunidae Rafinesque, 1815

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันในนามของ “ปูม้าหรือปูว่ายน้ำ (swimming crabs)” มีขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ เป็นปูที่มีขาคู่สุดท้ายเป็นใบพาย สามารถว่ายน้ำได้ พบอยู่ทั่วไปตามชายน้ำที่เป็นหาดทรายและหาดหิน บางครั้งอาจพบหลบซ่อนอยู่ทั่วไปตามซอกหินหรือใต้ก้อนหิน ชาวบ้านจึงเรียกปูบางชนิดในกลุ่มนี้ว่า “ปูม้าหิน”

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเป็นรูปหกเหลี่ยม วงรีตามขวางหรือหกเหลี่ยมตามขวาง บางครั้งอาจเป็นรูปวงกลม ผิวด้านบนของกระดองค่อนข้างแบนหรือโค้งนูนเล็กน้อย มีสันหรือตุ่มเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป ส่วนหน้า (front) ของกระดองกว้าง แยกออกจากเบ้าตาชัดเจน บริเวณขอบอาจเป็นรอยหยักหรือเป็นลอนหรือมีฟัน 2-6 ซี่ ขอบด้านข้างทางส่วนหน้า (anterolateral margin) ของกระดองมีฟัน 2-9 ซี่ (แต่ส่วนใหญ่มี 5-9 ซี่) ขอบด้านข้างทางส่วนหลัง (posterolateral margin) ของกระดองเรียบ หนวดคู่ที่ 1 พับขวางหรือเฉียง เส้นหนวด (flagellum) ของหนวดคู่ที่ 2 มีลักษณะยาวและเรียวเล็ก ช่องปากเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีความกว้างมากกว่าความยาว ขอบเอนโดโพโดไท์ของแมกซิลลิเปดคู่ที่ 2 มี ลักษณะเป็นพูชัดเจน ขาเดินคู่สุดท้ายเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะเป็นใบพายเพื่อใช้ในการว่ายน้ำ ปล้องที่ 3-5 ของส่วนท้องของปูเพศผู้จะเชื่อมติดกันเป็นแผ่นไม่สามารถพับงอได้

แหล่งที่อยู่อาศัยและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

พบอาศัยอยู่ทั่วไป ในแนวปะการังหรือใกล้แนวปะการังหรืออยู่ตามพื้นทะเล เป็นกลุ่มของปูที่ว่ายน้ำได้เนื่องจากมีขาเดินคู่สุดท้ายแบน ลักษณะคล้ายใบพาย หลายชนิดมีความสำคัญทางเศรษฐกิจมาก โดยเฉพาะ ปูม้า *Portunus pelagicus* และปูทะเล *Scylla serrata* เป็นปูที่มีขนาดใหญ่ นิยมนำมาบริโภคเป็นอาหาร และส่งเป็นสินค้าออก ทำรายได้ให้กับประเทศไทย

Genus *Charybdis* (De Haan, 1835)

ลักษณะทั่วไป

กระดองรูปไข่ มีสันตามขวางบนกระดอง ขอบกระดองด้านหน้ามีหนาม 4 หรือ 6 อัน ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าหักเป็นหนาม 6 อัน รวมหนามเบ้าตาด้านบนนอก ก้ามมีขนาดใหญ่และยาวกว่าขาเดิน มีขนาดไล่เลี่ยกัน มีหนามที่ส่วนแขนและข้อมือ ขาเดินคู่สุดท้ายแบนเป็นใบพาย ส่วนท้องของเพศผู้ ปล้องที่ 3-5 เชื่อมติดกัน ทำให้เห็นเพียง 5 ปล้อง

Charybdis hellerii (A. Milne Edwards, 1867) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Indo-Pacific swimming crab, Spiny hand crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าอินโดแปซิฟิก

ชื่อพ้อง: *Charybdis (Goniosoma) merguense* (Alcock, 1899)

Charybdis (Goniosoma) merguense (Nobili, 1906)

Charybdis merguensis (Sakai, 1934; Barnard, 1950)

Goniosoma hellerii (A. Milne Edwards, 1867)

Goniosoma merguense (De Man, 1888)

ลักษณะเด่น

กระดองมีขนสั้นปกคลุม มีสันตามขวางระหว่างหนามข้างกระดองอันสุดท้ายไม่ต่อเนื่องเป็นเส้นเดียวกัน ฟันระหว่างตามี 6 ซี่ ฟันคู่กลางยื่นยาวเลยคู่อื่นเล็กน้อย คู่ถัดมาเป็นรูปสามเหลี่ยมและปลายแหลมกว่าคู่อื่น ฟันคู่หน้าอกแยกห่างกว่าคู่อื่น ๆ ปลายค่อนข้างแหลมแต่มีขนาดเล็กกว่า 2 คู่กลาง ฟันข้างกระดองมี 6 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมขนาดใกล้เคียงกัน ซี่สุดท้ายมีปลายแหลมชี้ออกไปทางด้านข้างและยาวกว่าซี่อื่น ๆ ก้ามทั้งสองข้างมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบด้านหน้าของเมอร์สมีนาม 3 อัน ขอบด้านท้ายไม่มีหนาม บริเวณมุมด้านในของคาร์ปัสมีหนามขนาดใหญ่แข็งแรง 1 อัน และมุมด้านนอกมีหนามเล็ก 3 อัน กระดองและก้ามหนีบมีสีน้ำตาลเหลือง ส่วนหน้าและแนวตรงกลางของกระดองมีสีน้ำตาลดำ ขาเดินและปลายก้ามหนีบมีสีน้ำตาลแดงเข้ม

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Genus *Thalamita* (Latreille, 1829)

ลักษณะทั่วไป

กระดองรูปไข่ มีสันตามขวางบนกระดอง ขอบกระดองด้านหน้ามีหนาม 2 หรือ 6 อัน ปลายตัดหรือโค้งมน ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าหักเป็นหนาม 5 อันมีขนาดใกล้เคียงกันหรือหนามอันที่ 4 มีขนาดเล็กกว่าอันอื่นๆ ก้ามมีขนาดใหญ่และแข็งแรงกว่าขาเดิน มีหนามที่ส่วนแขน มือและข้อมือ ขาเดินคู่สุดท้ายแบนเป็นใบพาย

Thalamita crenata (Latreille, 1829) (แผ่นภาพที่ 4.1 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Crenate swimming crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน
 ชื่อพ้อง: *Portunus crenata* Latreille, 1829
Thalamita crenata Miers, 1884

ลักษณะเด่น

พินระหว่างตา 6 ซี่ ลักษณะกลมมนและกว้าง ฐานหนวดคู่ที่สองกว้างกว่าเท้าตามาก เป็นสันต้ามืด ตุ่มกลมๆ กระจายเบาบาง บางตุ่มติดกันมากที่บริเวณโคนหนวด กระจดองเรียบเป็นมัน สันต่างๆ บน กระจดองไม่ชัดเจนนัก พินข้างกระจดองมี 5 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม ซี่ที่ 4 และ 5 มีขนาดเล็กกว่าซี่อื่นๆ ก้ามทั้งสองเรียบและมีขนาดใกล้เคียงกัน อวัยวะสืบพันธุ์คู่ที่ 1 มีลักษณะเรียวยาว มีส่วนปลายโค้งออกใน แนวเฉียงยาวเลยครึ่งหนึ่งของปล้องอกที่ 3 ผิวด้านนอกมีหนามเล็กๆ สัน ๆ อยู่ประมาณ 1 ใน 4 ของความ ยาว ก้ามและขาเดินมีสีฟ้าหรือเขียวอมฟ้า

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Thalamita danae Stimpson, 1858 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน
 ชื่อพ้อง: *Thalamita stimpsoni* A. Milne Edwards, 1861
Thalamita pryma var. *stimpsoni* Borradaile, 1900

ลักษณะเด่น

กระจดองมีผิวเรียบเป็นมัน สันต่างๆ บนกระจดองไม่ชัดเจนนัก ขอบกระจดองด้านหน้ามีพิน 6 ซี่ ลักษณะเป็นพูปลายตัดและมีขนาดใกล้เคียงกัน ขอบกระจดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีพิน 5 ซี่ ทุกซี่ปลาย แหลมคม พิน 3 ซี่แรก มีขนาดใกล้เคียงกัน ซี่ที่ 4 และ 5 มีขนาดเล็กกว่า 3 ซี่แรกเล็กน้อย ก้ามทั้งสองข้าม มีขนาดต่างกันเล็กน้อย ขอบด้านหน้าของเมอร์สมีหนามยาว 3 อัน กระจดอง ก้ามหนีบและขาเดินมีสีเขียว ออกดำ

ข้อสังเกต

เป็นปูม้าหินที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วไป โดยพบค่อนข้างมากตามชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Thalamita pelsarti Montgomery, 1931 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูม้าหิน

ชื่อพ้อง: *Thalamita prymna* var. *pelsarti* Montgomery, 1939

Thalamita pryma Calman, 1900

Thalamita pryma form a, Tweedi, 1950

Thalamita pryma Sakai, 1939

ลักษณะเด่น

กระดองมีความกว้างมากกว่าความยาว โดยมีอัตราส่วนความกว้างต่อความยาวประมาณ 1.6 เท่า ผิวด้านบนและด้านล่างมีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งหมด ยกเว้นบริเวณที่เป็นสัน ทำให้มองเห็นสันต่าง ๆ ชัดเจน ขอบกระดองทางด้านหน้ามีฟัน 6 ซี่ มีขนาดใกล้เคียงกันและขอบฟันเรียบ ขอบกระดองด้านข้างทางส่วนหน้ามีฟัน 5 ซี่ ทุกซี่ปลายแหลมคม และมีขนาดใกล้เคียงกัน ก้ามทั้งสองข้าง มีหนามแหลมคม มองดูแข็งแรงมาก กระดอง ก้ามหนีบและขาเดินมีสีฟ้าออกน้ำเงิน

ข้อสังเกต

ไม่มี

Family Eriphiidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ เคยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับปูในครอบครัว Xanthidae ซึ่งเป็นครอบครัวของปูใบปูสวยงาม จัดเป็นปูที่มีขนาดปานกลางถึงใหญ่ มีก้ามหนีบที่แข็งแรงและมีขนาดใหญ่มาก บางชนิดของปูในครอบครัวนี้มีพิษได้แก่ ปูใบตาแดง เป็นต้น

Eriphia smithii MacLeay, 1838 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 3)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Rough redegied crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบตาแดง, ปูใบตะเกียง

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองนูนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ร่องแบ่งตำแหน่งบริเวณต่าง ๆ บนกระดองมีลักษณะตื้นเห็นได้เฉพาะบริเวณกระเพาะ ส่วนหน้าของกระดองมีขนาดเป็น 1 ใน 3 ของความกว้างของกระดอง ลาดลงในแนวตั้งและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องลึก ขอบแต่ละลอนหยัก

เป็นพื่นซี่เล็ก ๆ ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งเล็กน้อยและมีลักษณะเป็นหนามเล็ก ๆ จำนวนมาก แต่ไม่เห็นเป็นซี่พื่นหรือเป็นพูชัดเจน หนามด้านล่างมีขนาดเล็ก ขอบด้านข้างส่วนหลังตรง ผิวด้านหน้าของกระดองมีตุ่มกระจายอยู่ทั่วไป ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ส่วนฐานของแตกทิลลัสของก้ามหนีบใหญ่มีลักษณะเป็นตุ่มนูนคล้ายกราม ผิวมีตุ่มและขนสั้น ๆ ปกคลุมทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลแดง ก้ามหนีบสีน้ำตาลเข้ม ขนสั้น ๆ บนก้ามมีสีเหลืองปนเขียว ขนตามขาเดินสีเหลืองปนน้ำตาล ตาสีแดงเข้ม

***Eriphia sebana* (Shaw & Nodder, 1803) (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 4)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Rough redegied crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ตาแดง, ปูใบ้ตะเกียง

ชื่อพ้อง: *Cancer sebana* Shaw & Nodder, 1803

Eriphia laevimana Guérin-Méneville, 1829-1844

Eriphia trapeziformis Hess, 1865

Eriphia sebana Rathbun, 1906

ลักษณะเด่น

กระดองนูนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย ร่องแบ่งตำแหน่งบริเวณต่าง ๆ บนกระดองมีลักษณะตื้นเห็นได้เฉพาะบริเวณกระเพาะ ส่วนหน้าของกระดองมีขนาดเป็น 1 ใน 3 ของความกว้างของกระดอง ลาดลงในแนวตั้งและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องลึก ขอบแต่ละลอนหักเป็นพื่นซี่เล็ก ๆ ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งเล็กน้อยและมีลักษณะเป็นหนามเล็ก ๆ จำนวนมาก แต่ไม่เห็นเป็นซี่พื่นหรือเป็นพูชัดเจน หนามด้านล่างมีขนาดเล็ก ขอบด้านข้างส่วนหลังตรง ผิวด้านหน้าของกระดองมีตุ่มกระจายอยู่ทั่วไป ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ส่วนฐานของแตกทิลลัสของก้ามหนีบใหญ่มีลักษณะค่อนข้างเรียบ กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลม่วง ก้ามหนีบสีออกน้ำตาลม่วง ขนสั้น ๆ บนก้ามมีสีเหลืองปนเขียว ขนตามขาเดินสีเหลืองปนน้ำตาล ตาสีแดงเข้ม

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงปูใบ้ตาแดง *Eriphia smithii* มาก แต่ผิวของก้ามหนีบมีลักษณะที่ค่อนข้างเรียบกว่า และมีสีออกน้ำตาลม่วง

Family Oziidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ เคยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับปูในครอบครัว Xanthidae ซึ่งเป็นครอบครัวของปูใบ้ปูสวยงาม จัดเป็นปูที่มีขนาดเล็กถึงปานกลาง

Ozius guttatus H. Milne Edwards, 1834 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Spottedbelly rock crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ลายจุด

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างนูน ลักษณะเป็นรูปไข่ บริเวณด้านหน้าโค้งลงเล็กน้อย ร่องแบ่งต่างๆ บนกระดองไม่ชัดเจน ผิวเกลี้ยง ส่วนหน้าของกระดองลาดลงเล็กน้อย และแบ่งออกเป็น 4 ลอน 2 ลอนที่อยู่ด้านนอกแยกออกจากขอบตาด้วยร่องตื้นๆ ขอบตานูน แยกออกจากส่วนกระดองชัดเจน ขอบตาบนและขอบล่างไม่แตกต่างกัน ขอบด้านข้างส่วนหน้านูนหนา โค้งเล็กน้อยและแบ่งออกเป็นลอนหรือหนาม ขอบด้านข้างส่วนหลังมีขนาดยาวเท่ากับขอบด้านข้างส่วนหน้า หนวดคู่ที่ 1 พบในแนวเฉียง ฐานหนวดคู่ที่ 2 อยู่ระหว่างส่วนหน้าของกระดองกับขอบตาล่าง หนวดยื่นเข้าไปในเบ้าตา และมีขนาดสั้นกว่าเส้นผ่านศูนย์กลางของเบ้าตา ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดใหญ่และไม่เท่ากัน ก้ามหนีบมีขนาดเล็กและยาวเรียว ปลายแหลม แต่ไม่ยาวกว่าส่วนของโปรโพลด์ส ในเพศผู้ปล้องท้องทั้ง 7 ปล้องเชื่อมต่อกัน กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีออกม่วง มีจุดสีขาว กระจายอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

ไม่มี

Epixanthus frontalis (H. Milne Edwards, 1834 (แผ่นภาพที่ 4.2 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ก้ามเรียว

ชื่อพ้อง: *Ozius frontalis* H. Milne Edwards, 1834

Epixanthus frontalis Heller, 1865

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างนูนเล็กน้อย ลักษณะเป็นรูปไข่ บริเวณด้านหน้าโค้งลงเล็กน้อย ร่องแบ่งต่างๆ บนกระดองไม่ชัดเจน ผิวเกลี้ยง ส่วนหน้าของกระดองลาดลงเล็กน้อย และแบ่งออกเป็น 4 ลอน 2 ลอนที่อยู่ด้านนอกแยกออกจากขอบตาด้วยร่องตื้นๆ ขอบตานูน แยกออกจากส่วนกระดองชัดเจน ขอบตาบนและขอบล่างไม่แตกต่างกัน ขอบด้านข้างส่วนหน้านูนหนา โค้งเล็กน้อยและแบ่งออกเป็นลอนหรือหนาม ขอบด้านข้างส่วนหลังมีขนาดยาวเท่ากับขอบด้านข้างส่วนหน้า หนวดคู่ที่ 1 พบในแนวเฉียง ฐานหนวดคู่ที่ 2 อยู่ระหว่างส่วนหน้าของกระดองกับขอบตาล่าง หนวดยื่นเข้าไปในเบ้าตา และมีขนาดสั้นกว่าเส้นผ่านศูนย์กลางของเบ้าตา ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดใหญ่และไม่เท่ากัน ก้ามหนีบมีขนาดเล็กและยาวเรียว ปลาย

แหลม แต่ไม่ยาวกว่าส่วนของโพรโพดัส ในเพศผู้ปล้องท้องทั้ง 7 ปล้องเชื่อมต่อกัน กระจดอง ก้าม และขาเดินมีสีออกขาวซีด ปลายก้ามหนีบที่ซสองข้างมีสีดำ

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Ozius guttatus* มาก แต่กระจดองค่อนข้างแบนกว่า และมีก้ามหนีบเรียวกว่า และปลายก้ามหนีบมีสีดำ

Family Xanthidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ จัดอยู่ในกลุ่มปูใบหรือปูสวยงาม มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ส่วนใหญ่ของปูในกลุ่มนี้มีลวดลายและสีสรรสวยงาม นิยมเรียกปูในกลุ่มนี้ว่า “ปูสวยงาม” บางครั้งเรียก “ปูใบ” เนื่องจากปูในกลุ่มนี้มีลักษณะที่เชื่องช้า มักพบนอนนิ่ง ๆ อยู่ใต้ก้อนหิน มีรายงานว่า ปูหลายชนิดในกลุ่มนี้ เมื่อรับประทานเข้าไปจะเป็นพิษต่อร่างกาย

Atergatis floridus (Linnaeus, 1767) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Floral egg crab, Green egg crab, Brown egg crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบลายดอกไม้

ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระจดองมีลักษณะเป็นรูปครึ่งวงกลม มีความกว้างประมาณ 1.4 เท่าของความยาว ผิวด้านบนโค้งนูน บริเวณด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างโค้งลงมาก รอยนูนของตำแหน่งต่าง ๆ บนกระจดองไม่ชัดเจน และมีเฉพาะด้านหน้า ผิวกระจดองเรียบ เกลี้ยงเป็นมัน ส่วนหน้าของกระจดองลาดลงมาก มีขนาดเป็น 1 ใน 4 ของความกว้าง ส่วนขอบนูนเป็นสัน ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้ง มีขนาดยาวกว่าขอบด้านข้างส่วนหลัง และมีลักษณะเป็นสันและเป็นหยัก แบ่งออกเป็น 3 ลอน ก้ามมีขนาดใหญ่ ทั้ง 2 ข้างมีขนาดเท่ากัน ขอบด้านบนมีลักษณะเป็นสัน ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่และปลายแหลม ขาเดินมีลักษณะแบนผิวเรียบ ขอบบนมีลักษณะเป็นสันแต่ไม่ชัดเจน ในเพศผู้ ท้องปล้องที่ 3-7 เชื่อมต่อกัน กระจดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองปนส้ม หรือม่วงปนน้ำตาล มีลวดลายเป็นสีน้ำตาลเข้มล้อมรอบด้วยขอบสีขาว ก้าม ขาเดิน ท้องและอกมีจุดสีน้ำตาลกระจายอยู่ทั่วไป

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Atergatis intergerrimus (Larmarck, 1801) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 2)

- ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Red egg crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบหลังเต่า
 ชื่อพ้อง: *Cancer laevis latipes* Seba, 1761
Atergatis subdivisus White, 1848 -

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะเป็นรูปไข่ มีความกว้างประมาณ 1.8 เท่าของความยาว ผิวด้านบนโค้งนูน บริเวณด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างโค้งลงมาก ขอบกระดองด้านข้างนูนเป็นสัน ด้านข้างส่วนหลังเป็นสันคลื่นหยาบ ผิวกระดองมีรูกระจายอยู่ทั่วไป ก้ามทั้งสองมีขนาดเท่ากัน ขอบบนของก้ามและขาเดินเป็นสัน ขาเดินแบน ผิวมีรูขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาลแดงเข้ม มีจุดสีขาวเล็ก ๆ กระจายอยู่บนกระดอง โดยเฉพาะส่วนหน้าของกระดอง ปลายก้ามหนีบมีสีดำ

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Leptodius exaratus (H. Milne Edwards, 1834) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 3)

- ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบหิน
 ชื่อพ้อง: *Cancer inaequalis* Olivier, 1791
Leptodius lividus Paul'son, 1875

ลักษณะเด่น

กระดองกว้างค่อนข้างแบน บริเวณด้านหน้าลาดลงเล็กน้อย บริเวณต่างๆ บนกระดองมีลักษณะกว้างและตื้น เห็นได้เฉพาะบริเวณหน้าของกระดอง ผิวกระดองหยาบ มีรูเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป ผิวบริเวณด้านข้างของกระดองมีตุ่มขนาดเล็กแต่ไม่ชัดเจน ส่วนหน้าของกระดองลาดและแบ่งออกเป็น 2 ลอนด้วยร่องตื้น ๆ ขอบแต่ละลอนเว้าเล็กน้อย ขอบด้านข้างส่วนหน้าโค้งแบ่งออกเป็น 4 ลอน 2 ลอนแรกเห็นไม่ชัดเจน ลอนที่ 3 และ 4 ยื่นแหลม ก้ามทั้ง 2 ข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ก้ามหนีบมีขนาดใหญ่ ปลายทู่ ด้านในเป็นร่องเห็นได้ชัดเจน ในเพศผู้ปล้องท้องปล้องที่ 3-5 เชื่อมต่อกัน อวัยวะเพศผู้คูที่ 1 เรียวเล็ก ปลายโค้งออก ปลายยอดแหลมและหักเข้าด้านในเล็กน้อย ผิวด้านนอกมีหนามขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป กระดอง ก้าม และขาเดินมีสีน้ำตาล เขียวปนน้ำตาล และในบางตัวอาจมีสีน้ำตาลเข้มอยู่กลางกระดอง หรือค่อนข้างทางด้านหน้าเล็กน้อย ก้ามหนีบสีดำ หรือสีน้ำตาล

ข้อสังเกต

ไม่มี

***Lophozozymus pictor* (Fabricius, 1798) (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 4)**

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Mosaic crab, Thunder crab

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูใบ้ลายแผ่นที่

ชื่อพ้อง: *Alpheus pictor* Weber, 1795

Xantho octodentatus H. Milne Edwards, 1834

ลักษณะเด่น

กระดองแบนเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขอบด้านหน้าโค้งมน ขอบด้านข้างโค้งมนและเว้าลงมาเป็นร่องลึก ผิวของกระดองและขาเดินเรียบ ไม่มีขน ผิวของกระดองด้านบน ก้าม และขาเดินมีจุดสีขาวขนาดกลางกระจายอยู่ทั่วไป มองดูเป็นลวดคล้ายคล้ายแผ่นที่ ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีสีดำ

ข้อสังเกต

พบมีความเป็นพิษในบางพื้นที่ อาจเป็นไปได้ว่าพิษเกิดจากอาหารบางอย่างเช่น หอย ที่ปูกินเข้าไป มีรายงานว่า ความเป็นพิษของปูเกิดขึ้นในช่วงสั้น ๆ

Family Grapsidae MacLeay, 1838

ปูในครอบครัวนี้ ส่วนใหญ่รู้จักกันดีในนามของ “ปูแสม” มีขนาดเล็กถึงปานกลาง พบบริเวณหาดหิน โดยพบอาศัยอยู่บนก้อนหินใหญ่ อยู่ตามซอกหินและใต้ก้อนหิน อาจพบวิ่งอยู่บนก้อนหินใหญ่ เมื่อมีสิ่งรบกวนมันจะวิ่งหลบเข้าไปอาศัยอยู่ในซอกหิน

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะ เป็นรูปโค้งกลมหรือรูปสี่เหลี่ยม ผิวด้านบนของกระดองอาจมีลักษณะแบนเรียบหรือโค้งนูนเล็กน้อยและมีสันตามแนวขวางลักษณะเฉียงลง ส่วนหน้าของกระดอง (front) มีความกว้างมากกว่าความกว้างของเบ้าตา และมีเบ้าตาอยู่ตรงบริเวณมุมด้านหน้า ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าและขอบด้านข้างทางส่วนหลังของกระดองไม่มีรอยแบ่งที่ชัดเจน ขอบด้านข้างของกระดองอาจมีลักษณะตรงหรือโค้งนูนเล็กน้อย โดยทั่วไปอาจมีหนามอยู่ทางด้านหน้า 1-2 อันแต่บางครั้งอาจไม่มีหนาม โดยทั่วไประหว่างแมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 จะมี ช่องว่างรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (rhomboidal gap) และสามารถมองเห็นส่วนของแมนติเบิลชัดเจน

แหล่งที่อยู่อาศัย

บริเวณชายฝั่งที่มีลักษณะเป็นหาดหิน โดยพบหลบซ่อนอยู่ใต้ก้อนหินหรือเคลื่อนที่ ปีนป่ายอยู่บนก้อนหินในแนวเขตน้ำขึ้น-น้ำลง บางชนิดพบเกาะอยู่บนก้อนหินขนาดใหญ่ที่ถูกคลื่นซัดบริเวณชายฝั่งทะเล

Grapsus albolineatus Lamark, 1818 (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 5)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Mottled Sally-light-foot

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมแกละ, ปูหนุมาน

ชื่อพ้อง: *Grapsus strigosus* (Herbst, 1799)

Grapsus longipes Stimpson, 1858

Grapsus (Goniopsis) flavipes MacLeay, 1838

Grapsus peroni H. Milne Edwards, 1853

ลักษณะเด่น

กระดองมีลักษณะโค้งค่อนข้างกลม ส่วนหน้าของกระดองเรียบและมีลักษณะเป็นแนวตรง ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองโค้งกลม มีฟันข้างละ 1 ซี่ มีสันเฉียงบนบริเวณส่วนเหนืออกของกระดอง ก้ามหนีบมีขนาดสั้นกว่าขาเดินมาก ส่วนปลายของแตกทิลลัสและโปรโปดัสของก้ามมีลักษณะแบนและแผ่ขยายออก กระดองและขาเดินมีสีออกเขียวและมีขีดสีขาวเป็นลายตามขวาง

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูแสมแกละที่พบมากที่สุด และพบทั่วไปบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศไทย

Metopograpsus oceanicus Jacquinot, 1853 (แผ่นภาพที่ 4.3 รูปที่ 6)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมหินก้ามแดง

ชื่อพ้อง: *Grapsus (Grapsus) sulcifer* Herklots, 1861

ลักษณะสำคัญ

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ความกว้างสุดของกระดองอยู่ระหว่างมุมขอบด้านนอกทั้งสองข้าง และผิวเรียบ ส่วนหน้าของกระดองระหว่างขอบตาด้านในมีความกว้างมากกว่าครึ่งหนึ่งของระยะระหว่างมุมขอบตาด้านนอกทั้งสองข้างและแบ่งออกเป็น 4 ลอนอย่างชัดเจน 2 ลอนที่อยู่ด้านในจะมีขนาดใหญ่กว่า 2 ลอนที่อยู่ด้านนอก บนลอนทั้ง 4 นี้จะมีปุ่มเล็กๆเรียงกันสันตามขวางอยู่เป็นจำนวนมาก บนบริเวณ branchial จะมีสันเฉียง 8-9 แถว ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองมีรอยหยักเป็นหนาม 1 ซี่ ก้ามมี

ลักษณะแข็งแรงและขนาดไม่เท่ากัน ขอบด้านใน ขาเดินทั้ง 4 คู่แข็งแรงและค่อนข้างเรียวยาว ส่วนท้องของตัวผู้ค่อนข้างเรียวยาว ปล้องที่ 5 และปล้องที่ 6 มีความยาวใกล้เคียงกันส่วนตรงปลายของอวัยวะผู้เป็นสารพวกไคตินมีลักษณะเป็นหลอดสั้น ๆ ตรงปลายจะบานออกเล็กน้อย กระจกและขาเดินมีสีตกรกระ โดยมีสีออกน้ำตาลดำและมีลายตกรกระเป็นสีเหลืองสลับลวดลายสีม่วงแดง ปลายก้ามหนีบมีสีแดงเหลืองออกน้ำตาล

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Metopograpsus frontalis* มาก ต่างกันคือ *M. frontalis* มีก้ามหนีบสีม่วงและไม่มืหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองส่วน *M. oceanicus* นั้น มีก้ามหนีบสีแดงและมีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดอง

Metopograpsus frontalis Miers, 1880 (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 1)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสมหินก้ามม่วง, ปูแสมหิน

ชื่อพ้อง: *Metopograpsus messor gracilipes* De Man, 1891

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีความกว้างมากกว่าความยาวเล็กน้อยและมีผิวเรียบ ส่วนหน้าของกระดองระหว่างขอบตาด้านในมีความกว้างเกือบ 2 ใน 3 เท่าของระยะทางระหว่างมุมขอบตาด้านนอกทั้งสองข้างและแบ่งออกเป็น 4 ลอนอย่างชัดเจน 2 ลอนอยู่ด้านในจะมีขนาดใหญ่กว่า 2 ลอนที่อยู่ด้านนอกบนลอนทั้ง 4 นี้ จะมีสันตามขวางอยู่เป็นจำนวนมาก ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองไม่มีหนาม ร่องของ cervical ลึก บนบริเวณ branchial จะมีสันเฉียง 8-9 แถว ขอบด้านข้างของกระดองเรียบและสอบเข้าด้านหลัง ส่วนขอบทางด้านหน้าโค้งเป็นคลื่นเล็กน้อยและมีลักษณะหยักแบบฟันเลื่อย ก้ามมีลักษณะแข็งแรงและขนาดไม่เท่ากัน ขาเดินทั้ง 4 คู่แข็งแรงและค่อนข้างสั้น ส่วนท้องของตัวผู้ค่อนข้างเรียวยาว ปล้องที่ 6 ไม่แบนขยายออกและมีความยาวใกล้เคียงกับปล้องที่ 5 กระจกและขาเดินมีสีตกรกระ โดยมีสีออกน้ำตาลดำและมีลายตกรกระเป็นสีเหลืองสลับลวดลายสีม่วงแดง ปลายก้ามหนีบมีสีม่วงสด

ข้อสังเกต

มีลักษณะคล้ายคลึงกับปู *Metopograpsus oceanicus* มาก ต่างกันคือ *M. frontalis* มีก้ามหนีบสีม่วงและไม่มืหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดองส่วน *M. oceanicus* นั้น มีก้ามหนีบสีแดงและมีหนามบริเวณขอบด้านข้างทางส่วนหน้าของกระดอง

Parasesarma pictum (De Haan, 1835) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 2)

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: -

ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูแสม

ชื่อพ้อง: *Grapsus (Pachysoma) pictus* De Haan, 1833

ลักษณะเด่น

กระดองค่อนข้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีความกว้างมากกว่าความยาวเล็กน้อย ขอบด้านหน้างุ่มหักลงเกือบเป็นมุมฉาก แบ่งออกเป็น 4 พู ขนาดใกล้เคียงกัน ด้านข้างของขอบกระดองขนานกัน ไม่มีฟันบริเวณด้านข้างของขอบกระดอง ด้านบนของแตกทิลลัสมีตุ่มกลมรีเรียงกันเป็นแนว 16 ตุ่ม ปล้องที่ 4 ของขาเดินรองคู่สุดท้ายยาวประมาณ 2.5 เท่าของความกว้าง

Family Ocypodidae Rafinesque, 1815

ปูในครอบครัวนี้ ได้แก่ ปูลม (Ghost crabs) ปูก้ามดาบ (fiddler crab) และปูก้ามหัก มีขนาดเล็กถึงปานกลาง ปูลมเป็นปูที่มีรยางค์ขายาวเรียวยาว ทำให้สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็วมาก พบวิ่งอยู่ทั่วไปบริเวณชายหาดเหนือเขตน้ำขึ้น-น้ำลง โดยซูดรูสิกลงไปในทราย ส่วนปูก้ามดาบและปูก้ามหักนั้นสามารถพบได้ในบริเวณเขตป่าชายเลน

ลักษณะทั่วไป

กระดองมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวขวาง สี่เหลี่ยมคางหมู หรือรูปไข่แนวขวาง ผิวด้านบนของกระดองมีลักษณะโค้งนูนเล็กน้อยและมีผิวเรียบหรือมีร่อง-สันตามแนวขวาง ขอบของส่วนหน้าของกระดอง (front) เรียบ ค่อนข้างแคบ เบ้าตากว้างและลึกและครอบคลุมเนื้อที่เกือบทั้งหมดของขอบทางด้านหน้า (ไม่รวมส่วนหน้าของกระดอง) ก้านตายาว มักพับอยู่ในเบ้าตาซึ่งยาวเกือบตลอดความกว้างของเบ้าตา ขอบด้านข้างทางส่วนหน้าและขอบด้านข้างทางส่วนหลังของกระดองไม่มีรอยแบ่งที่ชัดเจน ขอบด้านข้างของกระดองอาจมีลักษณะตรงหรือโค้งนูนเล็กน้อย แต่ไม่มีหนาม ไม่มีช่องว่างรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน (rhomboidal gap) ระหว่างแมกซิลลิเปดคู่ที่ 3 แดกทิลลัสของขาเดินมีขนแข็ง ๆ จำนวนมาก ผิวด้านล่างของส่วนท้องหรือส่วนฐานของขาเดินอาจมีกลุ่มขนหรือเส้นขนละเอียด ปล้องท้องของปูเพศผู้มีลักษณะเด่นชัดและโยกได้

แหล่งที่อยู่อาศัย

พวกปูลมนั้น สามารถพบกระจายอยู่ทั่วไปบริเวณชายหาดทรายตอนบนเหนือระดับน้ำขึ้น-น้ำลง โดยซูดรูสิกลงไปในทราย ส่วนพวกปูก้ามดาบและปูก้ามหักสามารถพบได้ในบริเวณปากแม่น้ำและในเขตป่าชายเลน โดยซูดรูสิกลงในดิน และบางชนิดอาจพบอาศัยอยู่บนต้นไม้ในป่าชายเลน

***Ocypode ceratophthalmus* (Pallas, 1772) (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 3)**

- ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Horned ghost crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูลมตายาว ปูผี
 ชื่อพ้อง: *Cancer caninus* Herbst, 1782
Ocypode urvillei Guerin, 1829
Ocypoda MacLeayana Hess, 1865

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ก้านตายาวและพับอยู่ภายในเบ้าตาซึ่งยาวเกือบตลอดความกว้างของเบ้าตา ตาขลุ่ยปูที่โตเต็มวัยมีส่วนที่ยื่นออกไปเหนือคอร์เนียยาว ขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าไม่มีหนาม ผิวด้านในของโปรโปดัสของก้ามหนีบมีสันสไตดูเรติงตามขวาง กระดองมีสีเทาออกน้ำเงิน บริเวณกลางกระดองมีสีออกน้ำตาล ก้ามหนีบและและปลายขาเดินมีสีขา

ข้อสังเกต

ปูลม *Ocypode ceratophthalma* มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับปูลม *O. cordimanus* Desmarest, 1825 มาก สามารถแยกออกจากกันได้ โดยเปรียบเทียบจากลักษณะของการมีหรือไม่มีสันสไตดูเรติงตามขวางที่ผิวด้านในของโปรโปดัสของก้ามหนีบ

***Dotilla wichmanni* De Man, 1892 (แผ่นภาพที่ 4.4 รูปที่ 4)**

- ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (FAO): Soldier crab
 ชื่อสามัญภาษาไทย: ปูทหาร ปูปั้นทราย
 ชื่อพ้อง: -

ลักษณะเด่น

กระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีความกว้างมากกว่าความยาวเล็กน้อย ลำตัวหนา ขอบด้านหน้าของกระดองแคบ จุ่มลงจรดริมขอบปากด้านบน เบ้าตายาวเต็มส่วนหน้าของกระดอง ช่องปากเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านหน้าสอบเล็กน้อย ข้อที่ 5 ของรยางค์ขากรรไกรหลังคู่ที่ 3 เรียวเล็ก อยู่หลังแขนงอันในปล้องท้องของเพศผู้แคบ และมีท่อปล่อยน้ำเชื้ออยู่ที่อก กระดองมีสีขา มีลายตกรกระสีออกน้ำตาลดำ ก้ามหนีบและและขาเดินมีสีและลายตกรกระเช่นเดียวกับลำตัว

ข้อสังเกต

เป็นชนิดของปูทหารที่พบทั่วไปบริเวณริมชายฝั่งทะเลที่เป็นหาดทรายของประเทศไทย

ตารางที่ 4.1 ชนิดของกุ้งและปูที่สำรวจได้ ที่จุดสำรวจต่างๆ บนเกาะเสมสาร จังหวัดชลบุรี

Infraorder	Family	Species	A01	A02	A03	A04	B	B01	C	C01	D	E	F	G	H	I
Caridea	Palaemonidae	<i>Palaemon</i> sp.			/		/	/	/		/	/				
	Alpheidae	<i>Alpheus euphrosyne</i> De Man, 1897	/		/		/	/	/		/	/			/	/
Anomura	Porcellanidae	<i>Petrolisthes lamarckii</i> (Leach, 1820)	/		/	/	/	/	/		/	/	/	/	/	/
	Majidae	<i>Schizophrys aspera</i> (H.Milne Edwards, 1834)						/								
Brachyura	Portunidae	<i>C. hellerii</i> (H.Milne Edwards, 1867)	/	/	/	/	/	/	/		/	/				
		<i>Thalamita crenata</i> (Latreille, 1829)	/				/						/	/	/	/
		<i>T. danae</i> Stimpson, 1858	/				/		/		/		/			
		<i>T. pelsarti</i> Montgomery, 1931													/	
Eriphiidae		<i>Eriphia smithii</i> MacLeay, 1838					/		/		/		/	/	/	/
		<i>E. sebana</i> (Shaw & Nodder, 1803)							/		/					
Oziidae		<i>Ozius guttatus</i> H.Milne Edwards, 1834	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/	/
		<i>Epixanthus frontalis</i> (H.Milne Edwards, 1834)	/			/	/									
Xanthidae		<i>Atergatis floridus</i> (Linnaeus, 1767)									/		/		/	
		<i>A. intergerrimus</i> (Lamarck, 1801)					/						/		/	
Grapsidae		<i>Leptodius exaratus</i> (H.Milne Edwards, 1834)	/			/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
		<i>Lophozozymus pictor</i> (Fabricius, 1798)	/	/												
		<i>Grapsus albolineatus</i> Lamarck, 1818		/			/		/		/	/	/	/	/	/
		<i>Metopograpsus oceanicus</i> (Jacquinot, 1853)	/			/	/	/	/				/	/	/	/
		<i>M. frontalis</i> Miers, 1880		/			/						/	/	/	/
Sesarmidae		<i>Parasesarma pictum</i> (De Haan, 1835)					/									
Ocypodidae		<i>Ocypode ceratophthalma</i> (Pallas, 1772)	/	/			/									
		<i>Dotilla wichmanni</i> De Man, 1892								/						

แผ่นภาพที่ 4.1

1. <i>Palaemon</i> sp.	2. <i>Alpheus euphrosyne</i> De Man, 1897
3. <i>Petrolisthes lamarckii</i> (Leach, 1820)	4. <i>Schizophrys aspera</i> (H. Milne Edwards, 1834)
5. <i>Charybdis hellerii</i> (A. Milne Edwards, 1867)	6. <i>Thalamita crenata</i> (Latreille, 1829)

แผนภาพที่ 4.2

1. <i>Thalamita danae</i> Stimpson, 1858	2. <i>Thalamita pelsarti</i> Montgomery, 1931
3. <i>Eriphia smithii</i> MacLeay, 1838	4. <i>Eriphia sebana</i> (Shaw & Nodder, 1803)
5. <i>Ozius guttatus</i> H. Milne Edwards, 1834	6. <i>Epixanthus frontalis</i> (H. Milne Edwards, 1834)

แผ่นภาพที่ 4.3

1. *Atergatis floridus* (Linnaeus, 1767)

3. *Leptodius exaratus* (H.Milne Edwards, 1834)

5. *Grapsus albolineatus* Lamarck, 1818

1. *Atergatis intergerrimus* (Lamarck, 1801)

4. *Lophozozymus pictor* (Fabricius, 1798)

6. *Metopograpsus oceanicus* (Jacquinot, 1853)

แผ่นภาพที่ 4.4

1. <i>Metopograpsus frontalis</i> Miers, 1880	2. <i>Parasesarma pictum</i> (De Haan, 1835)
3. <i>Ocypode ceratophthalmus</i> (Pallas, 1772)	4. <i>Dotilla wichmanni</i> De Man, 1892

แผ่นภาพที่ 4.5

1. ลวดลายสีของปูใบ้ตาแดง *Eriphia smithii* ที่มีก้ามสีออกแดง (ขวา) และ *E. sebana* (ซ้าย) ที่มีก้ามสีออกม่วง
2. ปูลม *Ocypode ceratophthalmus* ที่มีลักษณะของปลายก้านตาที่ยื่นยาวออกมาเมื่อปูมีขนาดใหญ่ขึ้น